

**Suicidale motivatie vanuit
psychologisch perspectief**
Gent, 2 december 2016

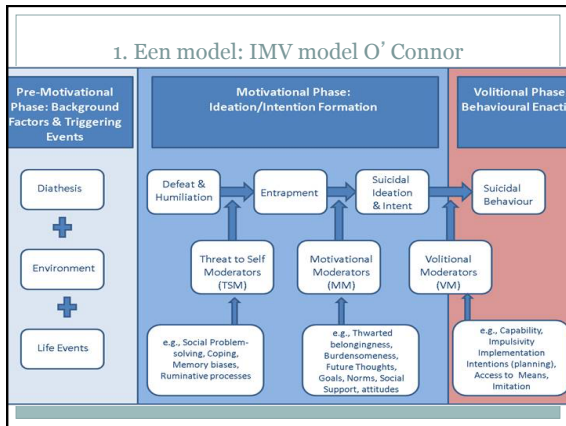
BERT VAN LUYN
KLINISCH PSYCHOLOOG-
SYSTEEMTHERAPEUT

een consult met Barbara

- Barbara, moeder, 2 dochters en zoon
- Gescheiden, alleenstaand, zeer beperkt steunsysteem
- Al jaren in ambulante zorg: PTSS, depressies en (B)PS, met chronische suïcidaliteit
- Thans gedwongen opname vanwege ernstige suïcidaliteit met concreet plan en voorbereidende acties
- Verzoek psychiater opname-unit om 'uitweg uit impasse'; voor mij onbekende patiënte

Wat helpt de clinicus?

1. Een overkoepelend model (O Connor, IMV)
2. Een dossier
3. Theorie (PS, Mentaliseren, Gunderson)
4. MDR Suïcidaal Gedrag (contact met de wanhoop)
5. Een interview-format (CASE, herzien)
6. Oog voor de Interpersoonlijke context: wie ben ik voor Barbara (Epistemic trust)

2. Barbara in het dossier

Kwetsbaarheid:

- Misbruikt door vader, alcoholic
- Moeder recidiverende stemmingsstoornis
- Moeder verkapte suicide?

Stress:

- Mishandeld door 1e partner, verlaten door 2e
- Recent: depressie en kinderen uit huis geplaatst
- Recent: nieuwe relatie mislukt
- Heeft haar jongste kind al maand niet gezien
- Voelt zich in steek gelaten door haar psychologe

3. Barbara volgens de theorie

- Structureel slecht in staat te mentaliseren: rigide opvattingen over Zelf en Ander, resp. slachtoffer en vijand
- Waarschijnlijk nu in pre-mentaliseringsmodus
 - Psychic Equivalence: *wat ik voel, is waar*
 - Teleological Stance: *iets is pas waar als het concreet is*
- 'Entrapped', volitional phase; plan; woede als extra brandstof
- Hoog suiciderisico

Voorlopige taxatie suicidaliteit

Suïcidaliteitsrisico hoog:

- eerdere poging;
- nu concreet plan;
- actie zodra jongste kind ook "goed" in pleeggezin is;
- kat alvast weggedaan.

Barbara als chronisch suicidale patient

- geschiedenis van verwaarlozing, misbruik, onthechting
- lange geschiedenis van suicidale ideatie en/of gedrag
- meestal geen doodsintentie, maar percentage suicide bij BPS 4-10 %
- langdurige ps. geschiedenis, ernstige comorbiditeit
- zelfhaat: geïnternaliseerde haat
- schema: niemand kan me verdragen/' perceived burdensomeness' ; 'ik ben tot last' .
- ambivalentie naar dood en leven: de dood is vriend en vijand tegelijkertijd; "flirtation"
- de mogelijkheid van suicide maakt het leven te dragen

3. (vervolg) Barbara en Suicidale Phenotypen

drie phenotypen?

1. reactief, impulsief type (BPS)
2. meer chronisch, depressief affect, niet fluctuerend, hoog basis-niveau suicidaliteit
3. agressief-narcistisch type

Waar zit Barbara??

3. (vervolg) Barbara en BPS, reactieve type: Gunderson

Indien door ander gesteund
Verbonden
 idealiserend, afhankelijk, hypergevoelig voor afwijzing

Bij interpersoonlijke stress(separatie, kritiek, gevoel afwijzing)
Bedreigd
 devaluerend, op zz gerichte boosheid, ambivalent in hulpvragen

Als de ander zich fysiek of emotioneel terugtrekt
Aleen
 dissociatie, achterdocht, impulsiviteit, hulp-afwijzend

Als de ander zich terugtrekt
Wanhoop
 suicidaliteit

4. Barbara en de MDR wat moet ik volgens de Richtlijn?

- **contact maken:** de suïcidale patiënt begrijpen: suïcidale motivatie
- zorg voor veiligheid en continuïteit
- betrekken van naasten bij de diagnostiek en behandeling
- **systematisch onderzoek van suïcidaal gedrag**
- suïcidaal gedrag als focus van diagnostiek en behandeling
- **Ketenzorg/** gatekeepers

NB!! MDR *meest gericht op acute suïcidaliteit en depressief sub-type.*

5. Barbara en CASE (Shea): een aanpassing naar suïcidale motivatie

Ruimere voorgeschiedenis <i>Objectrelaties</i>	Gebeurtenissen in de recente voorgeschiedenis <i>Verlies Afwijzing</i>	Actuele suïcidedachten en actuele psychische toestand/entrapment	Verwachting en plannen voor de toekomst
<i>Wat in je ontwikkelings-geschiedenis</i> 3	<i>maakt wat net is gebeurd</i> 2	<i>nu zo bedreigend voor je zelf</i> 1	<i>dat je straks mogelijk je zelf doot</i> 4

6. De interpersoonlijke context: Barbara en ik

- zeer kwetsbare vrouw
- waarschijnlijk persoonlijkheidsproblematiek, BPS
- veel recente afwijzing; nu 'opgesloten'
- wil enkel dood (?); in ieder geval geen behoefte aan weer een psycholoog
- voelt zich in steek gelaten door en boos op iedereen

Wat hoop ik: in ieder geval iets minder vijand worden

Barbara tegenover me

- ze wordt naar mijn kamer gebracht door verpleegkundige
- achterover, armen over elkaar, mond dicht
- ogen strak op me gericht:
"zeg maar wat je van me moet!"

Ze begint mij buiten te sluiten en ik.....

- Probeer te voorkomen dat ze zich nog meer buitengesloten voelt
- Valideer: haar buitengesloten zijn, haar weerstand en weerszin tegen het gesprek, haar suicidale wens, haar strijd (het 'verlaten kind' in zichzelf vs. haar echte kinderen)
- Ik/We proberen haar entrapment te begrijpen
- Het is een worsteling, maar er ontstaat enig contact haar wanhoop
- Ik zeg haar 'nooduitgang' niet te willen blokkeren
- Maar te zoeken naar een 'andere uitgang'
- En doe een schietgebedje.....

Met als basishouding: containment

Het vermogen van de therapeut om de intense affect van de patient te absorberen, niet onmiddellijk tot actie over te gaan, maar een atmosfeer van betrokkenheid en nieuwsgierigheid te behouden, zonder moreel oordeel.

Op onderzoek naar Barbara's Entrapment

twee motivatie-modellen:
'Cry for help'
en 'Cry of Pain'

Cry for help

suïcidaal gedrag is primair communicatie;
niet de dood, maar hulp van de ander wordt beoogd.

Bij BPS: 'cry for connection'
Bij woede vooral: 'cry for recognition!'

Cry of pain (Williams, 2001)

- Stressvolle situatie, meestal afwijzing, verlies
- Gevoel van verslagenheid ('defeat')
- Geen ontsnapping mogelijk (no 'escape')
- Geen redding (no 'rescue')

"entrapment"

Barbara's entrapment

1. Ik heb jaren geprobeerd voor mezelf te leven maar dat lukt me niet
2. Leven voor de ander (mijn kinderen) is het enige wat ik kan, maar dat lukt me niet; ik kan de zorg niet aan, ik heb het geprobeerd maar wordt steeds depressief
3. Ik sta er alleen voor want ieder laat me in de steek

Barbara's wanhoop

B's suïcidaal gedrag beoogt:

*te onvluchten aan een toestand van mentale pijn,
aan haar-Zelf; 'escape by suicide'*

maar

is het communicatieve motief is ondergeschikt?

Voorgenomen interventie

Erkenning en verbinding

- Barbara 'gunt' me een tweede afspraak
- Psycho-educatie aan de verpleging over B' s primitieve manier van mentaliseren
- Betrekken eigen psychologe
- Zorgen dat ze jongste dochter kan zien
- Bespreking van wat haar suicide voor kinderen betekent
- Inzetten intensieve thuiszorg (Rescue)
- Validering en verdragen van de woede en afwijzing

Que sera, sera
What ever will be, will be!

dank
